

SINUT-LEHTI 2022

Sinut

MIKSI OLET JOUTUNUT
HUOSTAANOTETUKSI?

LAPSEN VIKA OLLA
HUOSTASSA

OMA TYYLI EI OLE
OHIMENEVÄ VAIHE

ENNAKKOLUULOT EI
MÄÄRITÄ MEITÄ

LAITOSLAPSI
ONGELMANUORIA
HUONOA SEURAA

TEEMA: ENNAKKOLUULOT

TÄMÄN LEHDEN SINU(I)LLE TEKIVÄT NUORET

ENNAKKOLUULOJA SIJAIKOTINUORISTA

Kotiin jäädessäni ja siskoni muutettua sijaisperheeseen kohtasin paljon sekä omia että vanhempieni ja ystäväni ennakoluuloja. Jos ei itse ota selvää, ei ennakoluuloja voi tietää vääriksi. Vanhemmat sanoivat sosiaalityöntekijöitä paholaisiksi, jotka vievät lapsia pois kotoa. Sijaisperheeseen "joudutaan", jos ei käyttäydy kunnolla. Ystävät puhuivat sijaisperheistä ongelmalasten paikkana, johon muuttavat ongelmaiset nuoret. Luulin nuorempana sen tarkoittavan samaa kuin adoptio. Ajattelin, ettei siskoni kuulu enää meidän perheeseen. Onneksi tiedän nyt toisin.

-SSKP

BIONUOREN AJATUKSIA

Sain kuulla, että meille muuttaa kaksi huostaanotettua lasta. Minulle alkoi syntyä ennakoluuloja, kuinka perheemme muuttuu epänormaaliksi. Lasten muutettua ajattelin, että perheemme ei ole enää normaali ja muutkin ihmiset ajattelevat samoin. Ajan myötä tämä ajatus on hiipunut. Silti toisinaan koen perheeni epänormaalina, vaikka erilaisia perheitä on lukemattomia. Olen kuullut myös kavereiden ennakoluuloista meillä asuvia lapsia kohtaan. Kaverit ovat käyttäneet lapsista muun muassa "ongelmalapsi" -nimitystä. Onneksi vanhat ennakoluuloni eivät ole enää ongelma.

Olen huomannut, että biologiset sisarukset tuntuvat läheisemmiltä kuin sijoitetut. Olen elänyt biologisten sisarusteni kanssa kauemmin. Sijoitetuilla lapsilla on myös omat vanhemmat ja sukulaiset. Koen silti, että kaikki perheenjäsenet ovat osa perhettämme.

-TIITUS

”SE VAA NY PUHUU TOLLASIA”

”Sijaishuollossa asuvat nuoret ovat kieroja, arvaamattomia valehtelijoita. Lastensuojelulaisia ei anneta työntekijöille tarpeeksi oikeuksia rajoittaa näitä ongelmanuoria.”

Sijaishuoltopaikoissa asuvista nuorista välittyvä suurin piirtein näin karu ja ennakkoluulojen värittämä julkisuuskuva, kun selaa mediaa ja somea tai kuulostelee ihmisten asenteita. Kun 12 vuotta täyttänyt lapsi kertoo haluavansa pois kotoa pahan olon takia, pidetään häntä usein ongelmanuorena. Ikävin kohtelu on hatkaavilla 13-17-vuotiailla. Olipa lähtöpaikka sitten koti tai laitos, löytyvät karkailun syyt ”nuoresta itsestään”.

Surullisinta on lapsen kertoessa törkeästäkin kaltoin-kohtelusta, kun kukaan hänen asioistaan päättävä aikuinen ei usko. Mikään löytämäni tutkimus tai omakohtainen kokemus ei anna syytä epäillä lastensuojelun sijoittamia lapsia ja nuoria lähtökohtaisesti valehtelijoiksi. Päinvastoin kokemukseni mukaan aikuiset valehtelevät joskus jopa lapsia enemmän.

Yli 60 prosenttia alle 18-vuotiaiden tekemistä, lastensuojelun toimiin liittyvistä kanteluista johti toimenpiteisiin – aikuisten tekemistä kanteluista vain noin 20 prosenttia. Lapset eivät valita turhasta tai valehtele kohtelustaan. Aivojen keskeneräisen kehityksen takia lapsuusiän käsityksiin kuuluu toisaalta mustavalkoisuus ja jyrkkyys. Kyse ei ole valehtelusta. Hyvä kasvattaja osaa erottaa ”nurinan” tai kapinoin-

nin valehtelusta. Lapsen kuuluu saada sanoa oma näkemyksensä ääneen ilman virallisia tai sosiaalisia rangaistuksia. Usein aikuisetkin puhuvat ihan eri sävyyn asioista ollessaan huonolla tuulella, vai mitä? Tietenkään ei voida väittää, etteivätkö nämä lapset ja nuoret koskaan valehtelisi. Kaikki ihmiset valehtelevat, yleensä vielä useamman kerran päivässä.

On viitteitä siitä, että vanhemmilleen hyvin rehelliset varhaisteini-ikäiset jäävät kehityksessään jälkeen. Lapsella on oikeus ikätasoiseen kehitykseen ja kohteluun riippumatta asuinpaikasta. On huolestuttavaa, jos lapsi ei koskaan testaa rajoja. Lapsen ei kuulu olla mahdollisimman helppo kasvatettava. Mikäli tilanne on edellä kuvatun kaltainen lapsen tai nuoren tasapainoinen kasvu ja kehitys vaarantuu. Siten sijoituksen tavoite lapsen oikeuksien viimesijaisena turvaajana on uhattuna. ”Aikuiset ovat oikeassa ja lapset puhuvat palturia”-asetelma rikkoo suoraan Lapsen oikeuksien sopimusta, jonka Suomi on allekirjoittanut. Sijoitetulla lapsella on myös lastensuojelulaislaissa määriteltyjä oikeuksia, joita edellä mainittu automaattiasetelma rikkoo.

Valehtelijan leima ei saa olla esteenä alaikäisen sijoitetun oikeudelle osallisuuteen ja kuulluksi tulemiseen. Näihin sijoitetulla lapsella ja nuorella on oikeus. Parasta olisi tietysti, ettei valehtelijan leimaa olisi ollenkaan.

-SOINTU

Tekstissä käytetyt lähteet:

www.lapsenmaailma.fi/artikkeli/sijoitetut-lapset-ja-nuoret-kantelevat-huonosta-kohtelustaan-viranomaisille/
www.terve.fi/artikkelit/miksi-lapset-valehtelevat-syyt-taaperosta-teiniin
www.tehylehti.fi/fi/tyoelama/ei-paivaa-ilman-palturia-miksi-valehtelemme-ja-usein-ihan-turhaan

JENNIFERIN TARINA

HEISSAN!

Olen Jennifer, ja tässä on minun tarinani. Olen syntynyt Ruotsissa. Olin perheeni ensimmäinen lapsi meidän labradorinnoutajamme lisäksi. Parin vuoden kuluessa sain neljä sisarusta. Elämä ulospäin näytti normaalilta, vaikka suljettujen ovien takana elämä oli kaikkea muuta. Perheessä oli isän puolelta sekä fyysistä että henkistä väkivaltaa.

Minä ja vanhin pikkuveljeni jäimme asumaan isän luokse, kun äiti ja kolme nuorinta sisarusta muuttivat pois. Päivät koostuivat isän luona olemisesta, koulusta, iltapäiväkerhosta tai ”yöhoidosta”. Isän luona oleminen oli kauheinta. Usein meillä ei ollut ruokaa tai söimme roskaruokia, kuten pizzaa.

Onneksi myöhemmin pääsimme muuttamaan äidin luokse. Isästä emme päässeet eroon, sillä hän seurasi etenkin äidin tekemisiä. Hän tuli myös tapaamaan meitä usein nukkumaanmenoaikaan. Isä suku-

laisineen teki meistä myös jatkuvasti perättömiä lastensuojeluilmoituksia, joiden paikkansapitävyyttä sossut kävivät tarkastamassa. Tätä kesti jonkin aikaa, kunnes muutimme Suomeen. Muutto oli iso ja vaikea päätös, mutta se takasi meille turvallisen ja rauhallisen elämän.

Suomessa muutimme ensin mummolaan, jotta äidillä oli aikaa löytää meille asunto. Muutaman viikon päästä pääsimme muuttamaan ja asettumaan uuteen kotiin. Kesän jälkeen syksyllä aloitin toisella luokalla. Suurin haaste oli kieli. Puhuimme kotona vähän suomea, mutta nyt kieltä täytyi käyttää täysin ruotsin sijaan. Sain sinä vuonna erityisopetusta, jotta en jäisi muista jälkeen ja oppisin kielen kokonaan. Seuraavana kesänä muutimme Seinäjoelle, jossa asui äidin miesystävä. Myös koulussa oli meille tarjolla parempaa erityistukea. Jälleen uusi kaupunki, koulu, kaverit ja koti. Ehdin käydä kolmatta luokkaa hyvän

tovin, kunnes koko perhe muutimme erään laitoksen kolmioon. Tämä mahdollisti meille ohjaajien avun 24/7. Muuton syy oli äidin huono henkinen hyvinvointi ja vähäiset voimavarat.

Asuimme äidin kanssa kolme kuukautta, jonka jälkeen muutin laitokseen. Siellä paha oloni purkautui välillä väärin tavoin. Aluksi olin hetkellisesti sijoitettuna, kunnes parin kuukauden asumisen jälkeen minut otettiin kiireellisesti huostaan. Puolen vuoden jälkeen minulle kerrottiin, että olin saanut pidempiaikaisen laitospaikan.

Muutettuani olin iloinen, koska pääsin samaan paikkaan kahden pikkusisarukseni kanssa. Alussa viihdyin hyvin, vaikka sielläkin oli omat haasteensa. Ehdin asua paikassa noin kaksi ja puoli vuotta, kunnes minut kotiutettiin. Asuin kotona puoli vuotta. Pian kuitenkin todettiin, ettei ollut oikea aika jäädä pysyvästi kotiin asumaan. Muutin takaisin laitokseen, mutta tällä kertaa nuorten yksikköön. Sopeuduin sinne hyvin.

Vuodet vierivät, ja haasteista huolimatta selvisin eteenpäin. Noin 16-vuotiaana aloin oireilla. Vuosia olin "se joka pärjää". En näyttänyt tunteitani, koska

se ei ollut minun tapaista. Koska en keksinyt oikeaa tapaa purkaa paha oloani, aloin satuttaa itseäni. Jotta se saatiin loppumaan, jouduin muutamaksi päiväksi osastolle. Todellisuudessa tämä kaikki olisi voitu välttää ymmärtämällä ja kuuntelemalla minun ajatuksiani. Tarvitsin kuuntelijan, joka olisi välillä kysynyt kuulumisiani tai viettänyt aikaa kahdestaan. 18-vuotiaana muutin omaan kämppään. Muutos oli iso, enkä osannut aluksi ihan kaikkea.

Alun haasteiden jälkeen päätin aloittaa autokoulun. Reilun kuukauden päästä minulla oli kortti taskussa. Pian hommasin itselleni oman auton ja sen tuoman vapauden myötä aloin oikeasti nauttia elämästä. Se toi minulle vapauden, jota en ollut aikaisemmin kokenut. Kukaan ei kysellyt perään tai odottanut aikaisin kotiin, olin vapaa.

Tiivistetysti; kaikesta selviää. Vaikeat ajanjaksot saattavat tuntua lopullisilta, mutta onneksi kaikki paha lopulta helpottaa. Se ei välttämättä tapahdu heti ja voi viedä aikaa. Täytyy muistaa, että mikään hyvä ei tule sormia napsauttamalla. Joskus asioiden eteen täytyy tehdä töitä.

-JENNIFER

"Vaikeat ajanjaksot saattavat tuntua lopullisilta, mutta onneksi kaikki paha lopulta helpottaa."

ENNAKKOLUULOT ERI ELÄMÄNVAIHEISSA

Moni sijaishuollossa asuva on varmasti kohdannut elämänsä aikana ennakoluuloja itseään tai muita sijaishuollossa olevia kohtaan. Yleinen ennakoluulo on esimerkiksi se, että sijaishuollossa asuvat nuoret tai lapset ovat nuorisorikollisia sekä muuten vaan huonoa seuraa. Usein huostaanotto ei johdu nuoresta itsestään vaan muun muassa siitä, että vanhemmat eivät ole syystä tai toisesta pystyneet huolehtimaan lapsestaan.

Niin sanotun ”laitoslapsi”-leiman takia monet asiat ovat hankaloituneet. Toisinaan on hävettänyt kertoa asuvansa sijaisperheessä tai perhekodissa, koska olen varonut muiden reagointia. Uusiin ihmisiin tutustuessa on monesti käynyt niin, että huostaanotosta mainitessa suhtautuminen minuun muuttuu eikä enää välttämättä halutakaan tutustua.

Koulussa tämä oli todella yleistä. Minut kierrettiin kaukaa, ja minua jopa kiusattiin sijaishuoltotaustan takia. Osa ei uskaltanut tutustua minuun, koska olin niin sanotusti ”laitoslapsi” ja huonoa seuraa. Lukion käynnin suhteen oli joillakin ennakoluuloja. Osa ei

uskonut huostaanoton takia, että pystyisin käymään lukion loppuun. Välillä tuntui, että minua sääliittiin taustani takia.

Muutin sijaisperheeseen 4-vuotiaana. Perheessä asuminen oli monella tavoin haastavaa. Sijaisvanhemmat olivat todella ennakoluuloisia minua kohtaan, vaikka heillä oli jo ennestään muita sijaislapsia. Sijaisvanhemmat pyrkivät myös lietsomaan ennakoluuloja ja mustamaalaamaan minua. Ihan sama, mihin olin menossa. Heidän mielestään minusta ei ollut mihinkään taustani takia. Opettajille he kertoivat, että olen huostaanottaustani takia hankala lapsi. Saadessani kavereita kertoivat sijaisvanhemmat kavereideni vanhemmille, että minun kanssani ei kannata hengaila, sillä olen huostaanotettu ja automaattisesti huonoa seuraa.

Perhekotiin muuttaessani halusin aloittaa puhtaalta pöydältä. Minulla oli pieni huoli siitä, että minut tuomitaan muiden kertomusten perusteella. Monet minusta kirjatut ja kerrotut asiat eivät pitäneet paikkaansa. Onneksi perhekodissa asuessani minuun

haluttiin tutustua omana itsenäni eikä ennakkotie-tojen perusteella. Tuntui vapauttavalta, että oli edes joku paikka, missä en kokenut ennakkoluuloja.

Perhekodin läheisyydessä oli kauppa, jossa kävin lähes päivittäin. Jopa kaupan myyjällä oli minua kohtaan ennakkoluuloja. Kerran myyjä pysäytti minut jo ennen kauppaan pääsyä, jotta näyttäisin hänelle reppuni sisällön. Hän perusteli asian siten, että asun perhekodissa ja laitoksessa asuvat nuoret varastelevat. Tämän jälkeen jouduin kaupan takahuoneeseen selvittämään asiaa. Hän halusi nähdä reppuni sisällön. Kun sieltä ei löytynyt mitään, ei hän suostunut sitä uskomaan. Kyseinen myyjä soitti perhekotiin. Hän kertoi meidän häiritsevän muita asiakkaita, vaikka olimme käyneet vain normaalisti kaupassa.

Täysi-ikäisenä olen kohdannut enää hyvin vähän ennakkoluuloja sijaishuoltotaustaani kohtaan. Joitakin yksittäistapauksia on ollut, kuten hakiessani opiskelemaan sosionomiksi. Taustani takia moni kyseenalaisti ylipäättään kykyäni käydä koulua loppuun tai työskennellä esimerkiksi lastensuojelunalalla. Itse koen asian täysin eri tavalla. Mielestäni taustastani on paljon enemmän hyötyä kuin haittaa.

- ENNAKKOLUULOISTA SELVINNYT

RUNO

Saatat nähdä toisella arpia,
kuulla, ettei niihin auta terapia.
Saatat nähdä toisella peruukin,
kuulla, että hänen vaatteet haisikin.
Saatat nähdä toisella miljoonia
kuulla, että hänellä ei ole vanhempia.

Kun oot vailla totuutta,
aavistat ilman varmuutta.
Ehän toimi vastuutta,
ja puhu toisesta luvatta.

Oli asia sitten nähty tai kuultu,
oli hänestä mitä tahansa luultu.
Ennakkoluuloista on vain harmia,
ei niiden kuuluis ketään karmia.
Uudet ihmiset on varovasti hyvä kohtaa,
kuulopuheet ja luulot heti unohtaa.
Tutustu, kysy ja varmista ihan itse,
uskalla marssia ennakkoluulojen lävitse!

- SARAH PIIRONEN

"Osa ei uskonut huostaanoton takia, että pystyisin käymään lukion loppuun."

ONKO SINUISSA ENNAKKOLUULOJA?

Sinuilla ja Perhehoitoliiton nuorisotyöllä on laajasti toimintaa. Leirejä on vuodessa kuusi, ja niitä järjestetään ympäri Suomea leirikeskuksissa. Sinuilla on myös melkein joka viikko etiksiä, mutta kesälomalla vähemmän! Etiksiä on kahdenlaisia: vertaistuellisia etiksiä ja matalankynnyksen etiksiä. Vertaistuellisissa etiksissä on yleensä jokin aihe, josta nuoret saavat jakaa omia ajatuksiaan, kokemuksiaan, ja tarinoitaan. Toiseen etikseen voi tulla matalalla kynnyksellä pitämään hauskaa porukalla, pelailemaan tai vain hengaillemaan! Sinuilla on myös vertaistukichatteja noin kerran kuukaudessa. Siellä voi anonyymisti chattailla ja vaihtaa ajatuksia sekä kokemuksia toisten samassa tilanteessa olevien kanssa.

Parasta Sinujen toiminnassa on ehdottomasti leirit! Yleensä ihmiset ajattelevat sanasta "leiri", että siellä leikitään ja vietetään kivaa yhdessä. Onhan se toki sitäkin, mutta myös paljon muuta. Leirit eivät tunnu leiriltä. Monet kokevat samoin, mikä on ollut ihana huomata. Sinut on minulle kuin toinen koti. Etikset ja chatit ovat myös mahtavia, mutta mielestäni leirit ovat parhaita. Siellä pääsee näkemään ihmisiä ja oikeasti vaan hengaillemaan!

Minä koen, että Sinuissa voi olla ehdottomasti ihan oma itsensä! Siellä on niin monia, jotka ymmärtävät. Kaikki nuoret tulevat lähes samanlaisista taustoista. Mitä tahansa kerrot, on joku Sinujen porukasta kokenut samaa. Se on mahtavinta! Ihmisiä ei kiin-

nosta, millä näytät, mitä puuet päällesi tai mistä olet lähtöisin. Sinä kelpaat juuri sellaisena kuin olet! Me olemme kuin iso perhe ja pidämme aina yhtä.

Minä olen saanut toiminnasta useita ystäviä. Nämä ystävät pysyvät, vaikka ei joka päivä olisi yhteydessä. Se on parasta. He eivät kaipaa selittelyä toiminnastani tai miksi pelkään monia asioita. Olen saanut todella monia saman taustan omaavia ihmisiä elämäni, ja he on ihan mahtavia. Olen myös oppinut käyttämään teknologiaa paremmin. Esimerkiksi Zoom-sovellusta, joka ei kyllä aina toimi suunnittelusti!

Sinujen kautta olen saanut niin paljon! Olen saanut paikan, jossa ei tarvitse miettiä, millä näytän. Siellä voi olla turvallisesti oma itsensä pelkäämättä muiden mielipiteitä! Vertaistuki on mielestäni todella tärkeää, mutta välillä myös hyvin raskasta. Vertaistukikeskustelut herättävät monenlaisia muis-toja ja ajatuksia. Tärkeintä siinä on huomata, että ei ole asioiden kanssa yksin. Ympäriällä on ihmisiä, joiden kanssa voi jakaa asioita.

Sinujen kautta olen myös saanut luotettavia ja tärkeitä aikuisia vierelleni, sillä ohjaajat ovat niin aitoja. Minä olen ollut pitkään sijoitettuna. En voinut uskoa, että tästä maailmasta löytyy hyviäkin nuorisotyöntekijöitä.

-SADE

ENNAKKOLUULOT OVAT SYVÄSSÄ (JA SYVÄLTÄ)

Sinujen nuoret tekivät lastensuojelun työntekijöille ja sijaishuoltajille kyselyn ennakkoluoloista, jotka liittyvät lastensuojelun sijoituksiin. Kiitos kaikille arvokkaista vastauksista! Joel ja Sofia pohtivat kyselyn antia ja peilaavat sitä omiin kokemuksiinsa.

ENNAKKOLUULOJEN RAJOITTAMINEN SIOITUKSESSA JA RAAMIEN PIIRTÄMINEN

Raamien piirtäminen ennen sijoitusta uuteen paikkaan herätti paljon keskustelua. Vastajat olivat pääosin yksimielisiä siten, että kun nuori muuttaa uuteen sijaishuoltopaikkaan, hänet tulisi kohdata omana itsenään ilman mitään ennakkotavoitteita ja tavoitteiden laatimisen tulisi tapahtua vasta myöhemmin.

Vastauksissa korostui myös, että on todella tärkeää saada muodostettua lapseen tai nuoreen luottamuksellinen suhde, jotta pystytään pohtimaan tavoitteita yhdessä hänen kanssaan. Esille nousi myös se, että yhteisiä pelisääntöjä luotaessa on tärkeää kuulla ja huomioida nuorten mielipide ja se, että nuori pääsee itse vaikuttamaan asuinpaikan sääntöihin.

”Nuoren ei tarvitse muuttaa itseään sijaishuoltopaikan mukaiseksi, vaan paikan on tuettava nuorta hänen tavoitteissaan ja ominaisuuksissaan.”
- Työntekijä

”Kenestäkään lapsesta ei voida etukäteen tietää, miten kaikki lähtee sujumaan sijoituspaikassa. Lapsen tausta voi olla väritynyt hyvin erilaisilla

asioilla eivätkä kirjaukset tai tiedot lapsesta pidä aina paikkaansa.” - Työntekijä

* Herättävänä pointtina esiin nousi kirjauksien oikea- tai väärämuotoisuus, josta minulla on myös ikävä kyllä omakohtaista kokemusta. Se, mitä kirjauksia ennen uuteen paikkaan menemistä oli tehty, konkretisoitui hyvin nopeasti. Muuttaessani uuteen paikkaan tuntui, että minusta luettiin ainoastaan sosiaalityöntekijän kirjoittamat raportit. Jo ensimmäisten päivien aikana uudessa paikassa minusta tuntui, etten edes ehdi näyttämään, miten paljon olen mennyt asioissa eteenpäin verrattuna siihen, mitä raporteissa oli mainittu. Se, että ikään kuin jatkettiin samaa oravanpyörää ja muodostettiin jo kokonaiskuva tuntematta ja tutustumatta minuun, sattui.

ENNAKKOLUULOJEN PAIKKAANSA PITÄMINEN, NIIDEN EHKÄISY JA NIISTÄ PUHUMINEN

Ennakkoluolojen paikkaansa pitämisestä ja niiden ehkäisystä keskustelua tuli todella monipuolisesti ja laajasti.

Ennakkoluolojen lastensuojelua ja sijaishuoltoa kohtaan ajateltiin pahimmassa tapauksessa olevan jopa este lasta eteenpäin vievässä prosessissa, koska lapsi kärsii ennakkoluolojen vaikutuksesta. Ennakkoluloja pidettiin rajoittavana tekijänä, koska esimerkiksi jotkin nuoren tavat reagoida vaikeisiin tilanteisiin tai jotkin identiteettiin liittyvät asiaa (kuten seksuaalinen suuntautuminen, ulkonäkö tai diagnoosi) voivat pelottaa.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, etteivät useimmat ennakkoluulot pidä paikkaansa eikä niitä saisi olla myöskään sijoitustaustaisten nuorten kohdalla. Ennakkoluulot rajoittavat muun muassa lapsen elämäntulkua, koulutusta, uuden oppimista, luottamussuhteiden syntymistä ja lapsen kokemusta hyvästä kohtelusta.

”Jokainen lapsi ja tilanne on kuitenkin niin yksilöllinen, että kukaan ei voi sanoa tutustumatta lapseen ja hänen tarinaansa paikkaansa pitäviä ennakkoluuletuksia.” - Työntekijä

”Perheen vanhemmilla tai jollain työntekijällä saattaa olla lapsesta jotain tietoa, jonka pohjalta joku ajattelee valmiiksi lapsen olevan vaikeahoitoinen tms. Tämä kuva on usein ollut väärä, koska kokemus on subjektiivinen ja henkilön oma osaaminen vaikuttaa siihen.” - Sosiaalityöntekijä

Ennakkoluuloista tuotiin esiin myös näkemyksiä, että ne pitävät osittain paikkaansa. Erään vastaajan mukaan ”totena voisi pitää sitä, että sijoitettu lapsi/nuori tarvitsee muita ikätovereitaan enemmän rakkautta ja huolenpitoa”. - Sosiaalityöntekijä

Sijoitettu nuori voidaan leimata ennakkoluulojen vuoksi ongelmanuoreksi, mikä toistuu valitettavan usein. Tällaisen yleistyksen vuoksi ei välttämättä tiedetä, mikä on sijoituksen tarkoitus tai mitä sijoitus sisältää.

”Minusta kaikille voisi olla jotain tietoisuinfoja, mitä sijoitus tarkoittaa.” - Itsenäistynyt nuori

Ennakkoluuloista puhuminen koettiin haastavana, mutta ilmeni, että ennakkoluuloista tulisi todellakin puhua enemmän. Samalla tulisi miettiä, kuinka voitaisiin estää, etteivät ennakkoluulot vaikuttaisi haastaviin päätöksiin.

TYÖKALUJA ENNAKKOLUULOISTA EROON PÄÄSEMISEKSI

Sijoitukseen liittyviä ennakkoluuloja vastaan voi taistella tuomalla rohkeiden sijoitustaustaisten nuorten ääntä kuuluville. Julkisuuteen pitäisi pyrkiä

tuomaan enemmän tietoa siitä, mitä lastensuojelu tai huostaanotto tarkoittaa. Jotenkin pitäisi tuoda esille myös sitä, että sijoitukseen joutuminen tai pääseminen on harvoin lapsen omaa syytä.

Ennakkoluulojen minimoimiseksi olisi tärkeää, että työyhteisöissä puhutaan ennakkoluuloista ja että työntekijät ovat niin ammattimaisia, etteivät anna ennakkokäsitysten vaikuttaa lapsen kohtaamiseen. Ennakkoluulot vähenisivät myös, jos esimerkiksi kouluissa suhtauduttaisiin kaikkiin nuoriin samalla tavalla eikä tuotaisi esille sitä, että joku on sijoitustaustainen.

”Ennakkoluuloista eroon pääsemisessä voisi auttaa esimerkiksi kokemusasiantuntijoiden kohtaaminen, traumatietämys.” - Työntekijä

”Traumakoulutusta pitäisi olla kaikille sosiaalihuollossa ja lasten kanssa työskenteleville.” - Työntekijä

”Pitäisi uutisoida enemmän lastensuojelun onnistumisista ja hyvistä asioista. Tuntuu, että mediassa keskitytään vain epäkohtiin ja epäonnistumisiin.” - Sosiaalityöntekijä

SIOITUSTAUSTAN HUOMIOIMINEN JA SIOITETUN LEIMA

Sijoitustaustan huomioimista pidettiin tärkeänä etenkin silloin, kun lapselle ollaan etsimässä sijoituspaikkaa. Kun tausta osataan huomioida, lapsen tarpeita on helpompi toteuttaa ja myös pitkäaikaisuus sijaishuoltopaikassa on varmempaa, kun sijoituspaikka ei vaihdu niin helposti.

Vastaajat ajattelivat myös, että liika tarraaminen taustaan tekee vain hallaa ja saattaa vaikeuttaa asioita, jos se on koko ajan puheenaiheena ja esillä joka paikassa. Kun kysyttiin työntekijän ammattitaidon merkityksestä, monella nousi esiin mietteenä ja jopa toiveena, miten tärkeää olisi osata välillä aloittaa myös täysin puhtaalta pöydältä ja unohtaa lapselle aiemmin tapahtuneet asiat.

”Tausta vaikuttaa toisinaan ennakkoluuloihin, ja työntekijöiden keskuudessa voi kuulla lausahduksen ‘Ei noista taustoista voi muuta odottaakaan’ tai että ‘Tämä oli odotettavissa’. Tämä saattaa johtua ongelmien ylisukupolvisuudesta tai siitä, mikä käsitys joillakin on esim. alkoholistin lapsen pärjäävyydestä. Käsitys voi kuitenkin olla toisinaan väärä. Riippuu kontekstista, mutta yleensä sijoitustaukustalla ei pitäisi olla merkitystä.” - Työntekijä

* Itse olen joutunut kokemaan tuota taustoista liikaa paasaamista ja sitä, että ainakin sijaisperheessä jokaisessa palaverissa taustoja nostettiin jollakin tavalla esille. Koen, että niitä jaettiin jopa ulkopuolisten korviin. Valitettavasti juurikin tuo lausahdus, että ”Tämä oli odotettavissa” on itselläkin särähäntynyt satoja kertoja korviin eri tilanteissa ja etenkin kouluhävien ohessa.

Se, että asioista on jo valmiiksi pohdittu mielipide tai päätös, pistää ärsyttämään. Vaikka itse asiaa, kuten koulutodistuksen saamista, ei vielä olisi tapahtunut, niin menneiden kokeiden perusteella on annettu jo ymmärtää, ettei kannata odottaa liikoja.

Sijoitetun ”leimasta” heräsi monenlaisia tunteita. Valitettavan monet olivat kohdanneet tämän termin esimerkiksi kouluympäristössä, ja siitä oli syntynyt kiusaamista ja huhujen levittelyä. Vastauksien perusteella vähemmän lastensuojelua tuntevat ihmiset ovat myös helposti säälineet, leimanneet, pitäneet erilaisina taikka suhtautuneet varauksella sijoitettuihin lapsiin tai nuoriin.

”Mielestäni tämä sijoitetun leima -ajattelu on epäreilua, koska nuorten taustat voivat olla vaikka kuinka rankkoja eivätkä nuoret välttämättä pysty vaikuttamaan siihen, miksi heidät sijoitetaan.”
- Sijoitettu nuori

OMIEN UNELMIEN TYRMÄYS JA ENNAKKOLUULOJEN KÄÄNTÄMINEN VAHVUUDEKSI

* Nostin kyselyssä esimerkin omasta elämästäni. Kerroin, kuinka minulle oli sanottu koulupaikkaa hakiessani, että ”Sinusta ei kyllä ole etenkin tälle alalle, koska olet toivoton tapaus. Opiskele vaikka maalariksi.” Siitä tuli täysin tyrmätty olo, mutta

päätin kuitenkin jo tuolloin, että katsotaan, niin minähän näytän!

Opiskelupaikkahan aukesi sitten yhteishaun jälkeen nuoriso-ohjaajan opintoihin ja sen jälkeen tie erilaisiin alan työtehtäviin. Nykyään käynnissä ovat myös sosionomin opinnot, ja olen ylpeä, että olen kuunnellut itseäni ja mennyt kohti unelmia, vaikka jokin tyrmäsikin niitä. Toisin sanoen: vaikka tuolloin tuntui pahalta, että ennakkoluuloilla tyrmättiin unelmia, niin nyt hyödynnän sitä vahvuutena. Esimerkkini herätti paljon mietteitä kyselyyn vastaajissa:

”Nuo on sanoja, joita en ikinä itse voisi kuvitella sanovani kenellekään lapselle. Kamalaa. Aikuisten tulee tukea ja kannustaa ja luoda toivoa ja uskoa tulevaan. Oli nuoren haave sitten mikä tahansa. Kenenkään oikeus ei ole mitätöidä toisen ihmisen unelmia. Tällä kasvattajalla on ydin perustehtävästä hukassa.” - Työntekijä

”Kaikkien pitäisi itse saada valita, mitä haluaa elämällä tehdä, ja aikuisten pitäisi olla kannustavia, päätti nuori hakea mitä tahansa ammattia.”
- Sijoitettu nuori

”Mun mielestä ne, joilla on omaa kokemusta, ois paljon parempii kun ne, jotka lukee asiat kirjoista. Silloin ymmärtää paremmin, mitä nuori käy läpi.”
- Sijoitettu nuori

”5–0 nuoren hyväksi tuossa tilanteessa.” - Työntekijä

-TEHNYT: JOEL JA SOFIA

Merkkien selitykset tekstissä:

”lainattua”, *omaa pohdintaa
Työntekijä = Laitoksen, pienryhmäkodin, perhekodin työntekijä

Kysely on luettavissa kokonaisuudessaan:
www.sinut.fi

Sarjakuva: Aada <3

TÄMÄN LEHDEN SINU(I)LLE TEKIVÄT:

SINUT ry:n jäsenistä

Aada, Ilo, Jennifer, Joel, Joni, Nea, Sade,
Sarah, Sofia, Sointu, Tiitus, SSKP

Toimitus

Olli Koikkalainen, Tuulikki Mattila ja
Reetta Kankainen / Perhehoitoliitto ry

Kuvat

Joel, Pixabay

Taitto

Reetta Kankainen

Painopaikka

PunaMusta Oy

Yhteystiedot

Nuorisotyöntekijä Tuulikki Mattila
tuulikki.mattila@perhehoitoliitto.fi

 www.sinut.fi

 @sinutry

 @sinutry

 @PHLnuorisio

 @nuorisotyö perhehoitoliitto

 @phl_nuorisotyö

 @nuorisotyöp19

 Perhe-
hoitoliitto

